

УНИВЕРЗИТЕТ “Св. Кирил и Методиј” - СКОПЈЕ

УНИВЕРЗИТЕТ “Гоце Делчев” – ШТИП

РГФ – ФПТН

С К Р И П Т А

МЕТОДОЛОГИЈА НА НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА РАБОТА

Штип, 1991 година

МЕТОДОЛОГИЈА НА НАУЧНО ИСТРАЖУВАЧКА РАБОТА

Прашањето за методата на научното осознавање релативно рано продрело во средиштето на вниманието на големите мислители. Ова прашање посебно во рамките на раната европска филозофија намерно е проблематизирано во дејностите на некои софисти но во најголема мера на база на инстинкт на умот “(хегел);отколку на база на свесно-истражувачките мерки.

Во тоа време (V век пред нашата ера),Сократ најголемо внимание посветил заправо на обидите и прашањето на методолошкото истражување и воведување на бистината. Тој ја развил двостепента метода на иронија , а во рамки на тоа посебно постапките на индукција и дефиниција , што поволно влијаеше на следбениците. Во таа смисла Платон и Ксенофонт воглавно настојувале да ја репродуцираат неговата метода.

Меѓутоа во продолжувањето на тие напори , дури Аристотел изградил посебна научна-филозофска дисциплина –логика. После Аристотеловата проблематика неможеше повеќе да се изгуби , иако во неа можеше да се застрани или одстапи.

Од аспект на современата наука и нејзината методологија , најголем допринос имаат Ф.Бекон и Р.Декарт . Нив не е можно исправно да се сватат независно од претходниот развиток на осознавање на методата . Иако тие своите теоретски погледи за методата на претходниците и современите , а не само на своите сопствени теоретски согледувања за потребите на нова метода , сепак мора да се признае дека тие одиграле крупна улога во побрзата методолошка преорентација,благодарејќи на тоа и на огромното напредување на модерната наука.

Логиката и методологијата во последните столетија интезивно се развиле во скоро сите насоки. Тоа во најголема мерка е последица на бурниот развиток на науката од една страна ,а од друга страна резултат на техниката и индустријата, со кои науката се наоѓа во тесна меѓусебна условеност и зависност. Меѓуто , не е спорно дека понатамошниот развој на научно создавање преставува совладување на тековите на методологијата и бара нејзино понатамошно развивање и создавачка примена. Самата добро позната вистина за џиновскиот пораст на фондот на научно знаење , навестува одредени методолошки проблеми , кои делимично се однесуваат на успешното совладување со нив , нивните рационални систематизации, синтетичко опфаќање и воопштување. Во врска со ова , методологијата постанува неопходна потреба на секое современо опшество. Научно –технолошката револуција и развој само го потенцираат актуелното знаење на методологијата ,а во однос на дејноста на истражувачите и научниците ова е очигледно.

Сегашната состојба на методологијата многу се разликуваат од некогашната. Трудови од методолошки карактер значително се намножени, проблематиката се размножи, информатиката и информаџионите системи потполно напреднати. Денес , паралелно се развиваат методологии

на многу конкретни и специјални науки , а понекогаш скоро сосема раздвоено и независно од општата методологија или научно истражување.

Општата методологија мора да се заснова не само на сопствени текови и сознанија туку и на резултати од посебните специјално научни методологии, при што таа најдобро може да се оплодува, а понатаму и повеќестрано да се развива. Од друга страна, доколку потребните методологии на специјални науки ги уживаат синтетичките сознанија и резултати од општата методологија стекнати во текот на столетијата од историјата на развојот на научното сознание и сведени на општа формулација и законитости, доколку подобро за нив самите, бидејќи не мора во се да се почнува од почеток, туку само да се потпираат врз континуитетот на методолошкото искуство на човештвото. Меѓутоа, развојот на специјални методологии допринесува за проверка и развој на општите методолошки теории.

Во овие предавања ќе се изложат основните пражња на методологијата на научно истражувачката работа, без впуштање во проблемите на посебните методологии. Се поаѓа од одредувањето на карактерот, предметот и задачата на методологијата, за да најпрво се разгледа проблемот на методата воопшто од аспект на филозофијата, а патем да се анализираат оние комплексни и меѓусебно битни различни методи која во современата наука во целост преовладуваат.

Во центарот на методолошките разгледувања се наоѓаат т.н посебни методи на сознание, од кои анализата и синтезата во некои свои основни форми наједноставни, за да на крајот дојде до обработка историскиот и логичкиот метод и да посебно внимание посвети во разработката на разни можни грешки, едностраности и од аспект во примената на научниот метод, како и разгледување на структурата и основните моменти на процесот на научното сознание и истражување на современ степен од развојот на науката.

ОПШТА МЕТОДОЛОГИЈА КАКО ПРИЕНЕТА ЛОГИКА

Логиката е наука за правилно мислење. Попрецизно кажано, логиката е наука која ги проучува условите на вистинското мислење како и условите за правилна употреба на логичките форми. Спрема тоа во логиката можат да се разликуваат два дела:

1. Учење за елементи или анализа на самите логички форми;
2. методологија или оној дел во кој се испитуваат можностите и правилата на употреба на такви логички форми во мислењето и посебно во научното истражување;